MAIJA POZEMKOVSKA

**LATVIJAS MEDICĪNAS VĒSTURIEKU APVIENĪBAS
UN PAULA STRADIŅA MEDICĪNAS VĒSTURES MUZEJA
DARBĪBAS PĀRSKATS NO 2002. GADA 1. JŪNIJA
LĪDZ 2005. GADA 1. MAIJAM**

Uz Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja bāzes darbojas Latvijas Medicīnas vēsturnieku asociācija, kurā ir 41 biedrs. Apvienības uzdevumos ietilpst pētīt un popularizēt Latvijas un pasaules medicīnas un veselības aprūpes vēsturi; sekmēt savu biedru kvalifikācijas celšanu un profesionālo pilnveidošanos; atbalstīt citas institūcijas, kas saistītas ar medicīnas vēstures izpēti; sekmēt medicīnas vēstures objektīvu izpratni un sadarboties ar Baltijas un citu valstu medicīnas vēstures organizācijām. Katru gadu, atzīmējot Paula Stradiņa dzimšanas dienu (17. janvārī), muzejs rīko zinātnisku konferenci – ikgadējos Stradiņa lasījumus (2005. gada janvārī notika jau 42. Stradiņa lasījumi). Tradicionāli lasījumu laikā tiek nosaukti Paula Stradiņa balvas laureāti.

2003. gadā Paula Stradiņa balva medicīnas vēsturē piešķirta Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) rektoram profesoram Jānim Vētram par Rīgas Stradiņa universitātes izveidošanu un pētījumiem medicīnas vēsturē. 2004. gadā LZA Senāts piešķirā Paula Stradiņa balvu medicīnā LZA akadēmiķim profesoram Anatolijam Bļugeram par mūža ieguldījumu hepatoloģijas attīstībā un medicīnas speciālistu sagatavošanā Latvijā.

2005. gadā par Paula Stradiņa balvas laureātiem kļuva PAS *Grindex* valdes priekšsēdētājs Valdis Jākobsons par Latvijas farmācijas vēstures tradīciju turpināšanu un mecenātismu zinātnei un profesore Krista Hābriha (*Christa Habrich*) no Vācijas par Eiropas medicīnas zinātņu vēstures muzeju asociācijas izveidi un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja integrāciju tās darbībā.

2002. gadā no 11. līdz 14. septembrim Parīzē notika 11. Eiropas medicīnas zinātņu vēstures muzeju asociācijas kongress, kura pamattēma bija kara medicīna. Šajā kongresā Latviju pārstāvēja RSU rektors prof. J. Vētra ar dzīvesbiedri un vairāki Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja darbinieki – M. Anže (Pozemkovska), K.Ē. Arons, E. Bērziņa, A. Dirbe, E. Jirgena, V. Pundure, J. Salaks, S. Savenko, J. Surdeko, R. Vainovska, I. Vegnere un A. Zariņš.

2003. gadā no 13. līdz 15. oktobrim Rīgā notika 21. Baltijas zinātņu vēstures konference, kurā piedalījās vairāku valstu zinātnieki. Paula Stradiņa Medicīnas

LZA prezidents Jānis Stradiņš (no labās) un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja direktors Kārlis Ēriks Arons pasniedz Stradiņa balvu PAS Grindeks valdes priekšsēdētājam Valdim Jākobsonam; laureātu sveic iepriekšējo gadu laureātes Vera Rudzīte un Aija Dirbe (2005. g. 11. marts)

vēstures muzejā notika medicīnas un veterinārmedicīnas vēstures sekcijas sēde, ko vadīja asoc. prof. J. Salaks. Konferencēs laikā muzejā atklāja izstādi "Rīgas Ķīmiķu un farmaceitu biedrībai – 200".

2004. gadā no 1. līdz 4. septembrim Vīnē notika 12. Eiropas Medicīnas zinātņu vēstures muzeju asociācijas kongress, kura tēma bija "Endoskopiskie instrumenti – izmeklēšanai un ārstēšanai". No Latvijas kongresā piedalījās K.Ē. Arons, E. Bērziņa, A. Dirbe, Ņ. Drača, A. Ērglis, E. Jirgena, M. Pozemkovska, V. Pundure, J. Salaks, S. Savenko, J. Surdeko, R. Vainovska, I. Vegnere un A. Zariņš. Nākamais kongress notiks 2006. gadā no 23. līdz 27. augustam Rīgā; tā tēma – "Medicīnas muzeji un cilvēki ar īpašām vajadzībām".

Medicīnas vēsturnieki regulāri piedalās arī Latvijas Universitātes un Rīgas Stradiņa universitātes ikgadējās zinātniskajās konferencēs.

2004. gadā Kultūras ministrijas Atzinības rakstu par 25 darba gadiem muzejā saņēma muzeja māksliniece Dzintra Kvalberga un nodaļas vadītāja Vita Šulce, bet 2005. gadā – galvenās speciālistes Nīna Drača un Ruta Vainovska.

2003. gada 25. aprīlī Jēkaba Prīmaņa Anatomijas muzeja vadītāja Ilva Duļevska aizstāvēja promocijas darbu "Rīgas skolas vecuma latviešu meiteņu fiziskās attīstības izvērtējums gadsimta pārmaiņu procesos", bet 2004. gada 16. jūnijā Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja galvenā speciāliste Maija Pozemkovska aizstāvēja promocijas darbu "Slimo kases Latvijā no 1920. līdz 1940. gadam". Abām muzeja darbiniecēm piešķirts medicīnas doktora zinātniskais grāds.

Laikā veicinātu Latvijas medicīnas zinātnes popularizēšanu, izcilāko Latvijas ārstu piemiņas saglabāšanu, tradicionālo medicīnas vēstures un muzejzinātnes pētījumu tālāku pilnveidošanu un paplašināšanu, nacionālajam krājumam atbilstošu muzeja priekšmetu izvērtēšanu un saglabāšanas nodrošināšanu, muzejs noslēdzis vienošanos par sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju (2002. gada 10. maijā), BOSIA Klīnisko slimnīcu "Gaiļezers" (2003. gada 17. februārī), Akadēmiķa Viktora Kalnbērza muzeju un LZA (2003. gada 27. novembrī) un Viesītes novadpētniecības muzeju "Sēlija" (2004. gada 12. februārī).

Miruši Latvijas Medicīnas vēsturnieku apvienības biedri un atbalstītāji: 2003. gada 3. janvārī – profesore Veronika Rozenbaha (dz. 1916. g.); 2003. gada 31. janvārī Toronto, Kanādā – ķirurgs Heinrihs Šneiders (dz. 1910. g.); 2003. gada 29. maijā Viesītē – muzeja speciālists Kārlis Visnoliņš (dz. 1945. g.); 2004. gada martā Vācijā – psihoterapeite Rozvita fon Bergmane (*Roswitha von Bergmann*; dz. 1926. g.); 2004. gada 5. jūnijā – bijušais Rīgas pilsētas Sarkanā Krusta slimnīcas galvenais ārsts Jānis Velde (dz. 1933. g.); 2004. gada 22. augustā – LZA akadēmiķis profesors Jūlijs Anšelevičs (dz. 1931. g.); 2005. gada 25. martā – muzeja ilggadējā darbiniece Alvīne Ledaine (dz. 1920. g.); 2005. gada 28. aprīlī – ārste Gaida Liepiņa (dz. 1914. g.).

Mūžībā aizgājuši trīs Paula Stradiņa balvas laureāti: 2003. gada 10. oktobrī Izraēlā – profesors Zēliks Čerfass (dz. 1911. g.); 2003. gada 19. oktobrī – LZA akadēmiķis profesors Ilmārs Lazovskis (dz. 1931. g.); 2004. gada 23. aprīlī – Smiltenes Sarkanā Krusta slimnīcas galvenais ārsts Jānis Krūmāls (dz. 1936. g.).

Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja hroniku no 2002. gada septembra var skatīt muzeja mājas lapā www.mvm.lv (aktualitāšu arhīvā).

Svarīgākās publikācijas

Acta Medico-Historica Rigensia: Volumen VI (XXV). – Rīga, 2002. – 398. lpp.

Hipokratiskie raksti. – Rīga, 2003. – 450. lpp. [Sast. A. Gaile un A. van Hofa]

Salaks J. Justs Kristiāns fon Loders. – Rīga, 2003. – 324. lpp.

Vīksna A. Latgales ārsti un ārstniecība: 1772 – 1918. – Rīga, 2004. – 212. lpp.

Vīksna A. Latvijas medicīnas jubilejas: 2005. – Rīga, 2004. – 27. lpp.

Dālmāne A. Histoloģija. – Rīga, 2004. – 320. lpp.

Dālmāne A. Histoloģijas atlants. – Rīga, 2005. – 304. lpp.

Report on the Activities of the Latvian Association of Medical Historians and the Pauls Stradiņš Museum of the History of Medicine

June 1, 2002 – May 1, 2005 (Summary)

By Maija Pozemkovska

The Pauls Stradiņš Museum of the History of Medicine has been host to the Latvian Association of Medical Historians. There are 41 members in the group, which studies and publicises the history of medicine and health care in Latvia and the rest of the world, helps to enhance the qualifications and professional skills of its members, supports other institutions which deal with the history of medicine, facilitates the objective presentation of the history of medicine, and works together with relevant organisations in the Baltic States and elsewhere.

Members of the association regularly take part in international congresses and conferences.

A history of the Pauls Stradiņš Museum of the History of Medicine which covers the period after September 2002 can be seen on the museum's Internet homepage – www.mvm.lv.

Maija Pozemkovska, Dr. med.

Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs

Antonijas iela 1, Rīga LV-1360

Latvija

E-mail: maija.pozemkovska@mvm.lv